

Forskrifter av 31. mai 2021 til
hvitvaskingsloven
Complianceseminaret 2021
Adv. Atle Roaldsøy
Finans Norge

Nye forskrifter av 31.05.2021 til hvitvaskingsloven

Kort oversikt over endringer

Nye forskrifter til hvitvaskingsloven

- Finanstilsynets høringsnotat datert 1. november 2019

Bakgrunnen var brev fra Finansdepartementet av juni 2019 med oppdrag om å foreslå forskriftsbestemmelser for gjennomføring av EUs 5 hvitvaskingsdirektiv, samt vurdere «*..behov for andre endringer i hvitvaskingsforskriften*»

- Høringsrunde - 17. 12.2019 - høringsfrist 23. mars 2020
- Nye forskrifter - 31. mai 2021

Hvilke forslag i høringsnotatet er ikke fulgt opp?

- Høringsnotatet omfattet et lovforslag som ikke er fulgt opp:

At Samvirkeforetaks **innskuddsvirksomhet** skal omfattes av hvitvaskingsloven og underlegges tilsyn av Finanstilsynet.

Finanstilsynet mener at «**Innskuddsvirksomhet i samvirkelag er derfor sårbart for plassering av ulovlige midler, som tilsier at virksomheten skal omfattes av hvitvaskingsloven.**»

- Ikke omfattet av EU/EØS-forpliktelser.

Forslag ikke fulgt opp, forts.

- Forslag vedr. advokaters klientkonto – endring av hvitvaskingsforskriften § 4-8. Forskriftsforslaget innebar etter Finans Norges oppfatning et unntak fra advokaters taushetsplikt som ikke kan anses hjemlet i lov. Finans Norge mener at advokater (som rapporteringspliktige/pga taushetsplikt) må unntas fra plikten til å gi opplysninger om identiteten til reelle rettighetshavere for klientkontoer.
- Forslag fra Finans Norge - Klargjøring av hjemmelsgrunnlag for utveksling av nødvendige kundeopplysninger med utenlandske korrespondentbanker – forholdet til finansforetaksloven – felles kunde i transaksjon (samme profesjonskategori)

Nye forskrifter til hvitvaskingsloven

- Endringer i forskriftens § 1-3: Vekslingstjenester og oppbevaringstjenester for virtuell valuta omfattes av hvitvaskingsloven. Presiseringen av forskriften innebærer at det er rapporteringsplikt for foretak som er:
 - a) Foretaksregistrert i Norge
 - b) Opererer fra Norge
 - c) Retter seg mot det norske markedet

Behov for klargjøring vedr. avgrensning av boks. b) og c)

Forholdet til registreringskravet hos Finanstilsynet § 1-3 (4)

Veksling mellom virtuelle valutaer er omfattet

Hva er konsekvensene for finansnæringen?

Nye forskrifter forts. (skadeforsikring)

- Finanstilsynet foreslo i sitt høringsnotat at unntaket i forskriften § 4-2 a) for gjennomføring av kundetiltak i skadeforsikring skulle oppheves og erstattes av en «risikobasert» regel. Skadeforsikring er ikke omfattet av hvitvaskingsdirektivet og risiko er etter NRA vurdert som lav. Finanstilsynets forslag fremstod som svakt utredet og fremstod som lite harmonisert med politiske signaler. Finans Norge støttet ikke forslaget – og det er heller ikke fulgt opp i Finansdepartementets nye forskrifter, slik at unntaket består som tidligere.

Nye forskrifter

- Ny § 4-1 a:
- Plikt til å gjennomføre kundetiltak når det ikke er etablert kundeforhold for pengeoverføringer omfattet av hvitvaskingsloven § 10 (1), boks. b nr. 2:
- Betalingstjenester etter finansavtalelovens § 11 (1), konsesjonskrav
- Virtuell valuta (NOK 8000)
- Transaksjoner som nevnt i forordning om opplysninger som skal følge pengeoverføringer betaler/betalingsmottaker (betalingsforordningen)

Nye forskrifter, forts.

- § 4-4a:

Kravene til kundetiltak etter hvitvaskingsloven § 15 gjelder nå også for medlemmer i kollektive livsforsikringer **med frivillig innmelding**, samt panthavere i livsforsikring.

Det opprinnelige forslaget fra Finanstilsynet omfattet medlemmer i kollektive avtaler generelt både på skade- og livsiden m.v.

Forslaget fremstod som lite formålsrettet, uproporsjonalt, og ikke forankret i internasjonale standarder eller risikovurderinger. Finans Norge var meget kritiske i høringsrunden.

En umiddelbar vurdering i næringen er at den nye bestemmelsen er håndterlig og langt på vei er i samsvar med eksisterende praksis, jf. likheten med en individuell avtale.

§4-4a, forts.

- Det er imidlertid ikke åpenbart at regelen har særlig merverdi ift. effektiviteten i hvitvaskingsregimet, jf. risiko ved denne type produkter.
- Som det fremgår av EU kommisjonens egen overnasjonale trusselvurdering er det særlig individuelle forsikringsprodukter med investeringselement som innebærer risiko. Så vidt vi kan forstå deles dette synspunktet av Finanstilsynet (Risikovurdering juli 2019)

Ny hvitvaskingsforskrift, forts.

- Ny § 4-10 annet til femte ledd - særlige tiltak overfor høyrisikoland(hovedpunkter):
- Spesifisering av hvilke forsterkede kundetiltak som SKAL (minimumskrav) gjennomføres «med hensyn til kundeforhold og transaksjoner der kunden er etablert»:
- Ytterligere krav til informasjon, formål og tilsiktet art, mm. - reflekterer EU Direktiv og FATF anbefalinger.
- Behov for å presisere etableringsbegrepet, reelle rettighetshavere (nå tatt ut av forskriften), nasjonale nyanser for internasjonale konsern (§ 4-10 (4)).

Ny hvitvaskingsforskrift

- Ny § 4-13: Delvis avvikling og sperring. Avvikling av grunnleggende tjenester.
- Uklar begrepsbruk: **Delvis avvikling inkluderer sperring** ihht første ledd. Ikke samsvar mellom overskrift og innhold.
- Sperring innebærer ikke at kundeforholdet er avsluttet - og plikt til å gjennomføre løpende oppfølging gjelder fremdeles ved delvis sperring eller begrensning relatert til de kundetiltak som ikke lar seg gjennomføre. **Finans Norge mener at plikten til løpende oppfølging må opphøre frem til kunden frembringer nødvendige opplysninger.**
- Avvikling av grunnleggende tjenester skal vurderes særskilt (finansiell inkludering)

Nye forskrifter forts.

- Ny § 4-14:
- Ved avvikling skal kundemidler som hovedregel tilbakeføres til kunden (avtalerettslige regler).
- Kundemidler kan sperres frem **til kunden gir informasjon som gjør det mulig å gjennomføre kundetiltak.**
- Hvis anvisninger om utbetaling «**klart utgjør en hvitvaskings- eller terrorfinansieringshandling**», kan utbetaling midlertidig unnlates til det anvises en betalingsform som ikke strider mot hovedregelen (§4-14 (3)). § 4-13 (delvis avvikling/sperring) gjelder tilsvarende. **Det er behov for avklaring mht. rapporteringsplikten og forholdet til Hvitvaskingsloven § 27 (1) om Økokrims adgang til å forby gjennomføring av transaksjon i særlige tilfeller.**

Nye forskrifter forts.

- Ny § 5-2 Unntak fra avsløringsforbudet – utveksling av opplysninger om felles kunde i en transaksjon
- Avgrensning av «samme profesjonskategori», jf. lovens § 28 (6), jf. direktivet art. 39, jf. Finanstilsynets Rundskriv.
- Kategoriene listet opp i bokstav a – g. **Virtuell valuta (krypto) er ikke inkludert i noen av kategoriene.**
- NB! Den særnorske regel i § lovens § 31 (3), dvs. bank, kredittforetak, finansieringsforetak, forsikringsforetak – utveksling av nødvendige kundeopplysninger hvis det anses nødvendig ifbm. undersøkelser etter § 25 i hvitvaskingsloven (videreføring av gml. lov § 20).

Nye forskrifter forts.

- § 6-10: Behandling av særlige kategorier personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser
- ny direkte henvisning til personvernopplysninger i medhold av personvernforordningen art. 9 og 10 når det er nødvendig for å gjennomføre forpliktelsene i hvitvaskingsloven med forskrift.
- Rapporteringspliktige må ha rutiner for behandling av slike opplysninger (allerede regulert gjennom personopplysningsloven?).

Ny forskrift forts.

§ 6-4 Beregning av maksimal lagringstid etter hvitvaskingsloven § 30

10 års lagringstid når kundeforholdet ved avslutning var underlagt forsterkede kundetiltak eller transaksjonen ble underlagt forsterkede kundetiltak forsterkede kundetiltak.

Kan vurdere sletting etter fem år hvis **særlige grunner** tilsier at kunden likevel ikke utgjorde en høy risiko.

Bestemmelsen er en «forbedring» av det opprinnelige forslaget. Finans Norge hadde en rekke innvendinger i høringsrunden.

Bestemmelsen er imidlertid svakt utredet og møter ikke hvitvaskingsdirektivets forutsetning om at en utvidet lagringsplikt etter en grundig («thorough») evaluering må være **nødvendig og proporsjonal i forhold til lovens formål**

- Uheldig med ulik lagringstid
- uklart hvordan «særlige grunner» skal forstås og hvordan nødvendige undersøkelser skal gjennomføres?
- Tilsynsforventninger?

Ny forskrift forts.

- **§ 7-3 Minimumskrav til elektronisk overvåkingssystem:**
- Skal omfatte «alle systemer» for transaksjoner til eller fra rapporteringspliktiges kunder.
- Skal være egnet til å avdekke forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking og terrorfinansiering – som identifisert i virksomhetsinnrettet risikovurdering, jf. lovens § 7.

§ 7-3 minimumskrav forts.

- Også krav om elektronisk overvåking å identifisere transaksjoner tilknyttet personer som er underlagt internasjonale sanksjoner og restriktive tiltak. Kundemassen må kontrolleres når kundeforhold opprettes eller ved transaksjon etter § 10 i loven og ved endring i oversikt over listeførte personer (screening)
- Er det hjemmelsgrunnlag oppfølging av slike sanksjoner og tiltak i hvitvaskingsloven? Omfattes ikke av lovens formål.
- Finans Norge hadde flere spørsmål og innvendinger til denne bestemmelsen. Grunnleggende mener vi at slike krav best kan formuleres i Rundskriv og ikke i forskrift.
- Det er behov for flere avklaringer i forb. med denne bestemmelsen

Nye forskrifter til hvitvaskingsloven

- Nye forskrifter, høringsbrev, høringsnotat og høringsuttalelser kan leses på:
- <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/skjerpede-regler-pa-hvitvaskingsområdet/id2856169/>

